

Bloemendaal Cultuurminnend

Advies cultuurbeleid gemeente Bloemendaal

Rento Zoutman
Joost Groenendijk

Bloemendaal Cultuurminnend

Advies cultuurbeleid gemeente Bloemendaal

Amsterdam, 18 juli 2007

Rento Zoutman
Joost Groenendijk

Met medewerking van:
Tobias Woldendorp

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Bloemendaal, een gemeente met veel kwaliteiten	3
1.2	Vraagstelling	4
2	Culturele infrastructuur	6
2.1	Kunstaanbod	6
2.2	Huidig beleid en bestedingen aan kunst en cultuur	8
2.3	Sterkte zwakte analyse	11
3	Cultuurbeleid Bloemendaal 2008-2013	13
3.1	Waarom cultuurbeleid in Bloemendaal?	13
3.2	Motieven voor kunst- en cultuurbeleid	14
3.3	Vier thema's	14
4	Rol gemeente Bloemendaal	20
	Bijlagen	
Bijlage 1	Deelnemers groepsgesprekken	23
Bijlage 2	Ringenmodel van Wijn	24
Bijlage 3	ABC kunst en cultuur	25
Bijlage 4	Concretisering cultuur- en erfgoededucatie	30
Bijlage 5	Persberichten Bloemendaals Weekblad	33

1 Inleiding

In april 2007 verleende de gemeente Bloemendaal aan DSP-groep uit Amsterdam de opdracht het proces naar een nieuwe cultuurnota te begeleiden. Voor u ligt het adviesrapport dat hieruit is voortgekomen. Op het moment van schrijven was bekend dat Bennebroek zal gaan fuseren met Bloemendaal. Het behoorde echter niet tot de opdracht om Bennebroek te betrekken in het proces.

De opbouw van het adviesrapport is als volgt: In het vervolg van de inleiding worden een aantal opvallende karakteristieken beschreven en de gehanteerde werkwijze. Het tweede hoofdstuk geeft een algemene schets van kunst en cultuur in de gemeente Bloemendaal, de financiële kaders en de uitkomsten van de diverse interviews, groepsgesprekken en het cultuurdebat. In hoofdstuk 3 worden de thema's beschreven die in de verschillende interviews en bijeenkomsten met betrokkenen zijn uitgewerkt in een viertal thematische lijnen. In het vierde hoofdstuk wordt stilgestaan bij de rol van de gemeente.

1.1 Bloemendaal, een gemeente met veel kwaliteiten

De gemeente Bloemendaal, gelegen in de Kennemerzoom in Noord-Holland, heeft een levendig cultureel klimaat. Buitenstaanders denken direct aan de kustrecreatie en de strandtenten. Directe betrokkenen en inwoners leggen juist de nadruk op kwaliteiten van bijvoorbeeld de Gemeentelijke Muziekschool, Openluchttheater Caprera, het Muzenforum, Achter de Zuilen en Circusschool de Acrobaat. Deze instellingen bereiken een breed en uiteenlopend publiek. Bovendien zijn er talloze culturele en kunstzinnige activiteiten bij de veertien basisscholen en drie scholen voor voortgezet onderwijs. Verder ontbreekt het ook niet aan particulier initiatief.

De gemeente beschikt over een flink grondgebied en is relatief dunbevolkt. De 17.000 inwoners die de gemeente telt, delen verspreid over de kernen Bloemendaal, Overveen, Aerdenhout en Vogelenzang, een totale oppervlakte van bijna 39 km². Het landschap kenmerkt zich door een combinatie van natuur en cultuur, dat zichtbaar is aan de oppervlakte, en ook deels verstopt zit in de bodem. Delen van het duingebied zijn aangesteld als Provinciaal Aardkundig Monument en hebben grote archeologische waarde. Het landschap binnen de gemeente heeft door de eeuwen heen een ontwikkeling meegemaakt van voormalige blekerijen tot een landschap met buitenplaatsen, landgoederen en villaparken. Er is bij de historische vereniging Ons Bloemendaal en verschillende vrijwilligers en deskundigen veel kennis aanwezig over het rijke historische verleden en cultureel en historische erfgoed.

In de gesprekken over het toekomstige kunst- en cultuurbeleid van Bloemendaal is gezegd dat er moet worden geprofiteerd van de sterke kanten en dat hierop moet worden voortgebouwd. Het verhaal van Bloemendaal impliceert onder andere dat er vier verschillende dorpskernen zijn. Naast deze diversiteit is het landschap een goed aanknopingspunt.

Er is al veel initiatief, alleen de samenhang en het overzicht ontbreekt. In gesprekken hierover wordt toegevoegd dat men zoekt naar een cultuurbeleid dat aantrekkelijk is voor alle inwoners van de gemeente. Bloemendaal zou een cultuurminnende gemeente moeten zijn en dit naar buiten moeten uitdragen.

1.2 Vraagstelling

Bloemendaal heeft tot nu toe geen kunst- en cultuurbeleid geformuleerd. De tijd is gekomen om dit wel te doen en antwoord te geven op de vraag waartoe en voor wie de gemeente een cultuurbeleid voert. Voor een specifieke doelgroep of vooral voor alle inwoners? Moet de gemeente breed investeren in kunst en cultuur of zich focussen (en profileren) op een specifieke kunstdiscipline?

In het Collegeprogramma 2006-2010 schrijven Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bloemendaal dat er in 2007 een brede cultuurconferentie dient te worden georganiseerd als basis voor een op te stellen cultuurnota. De nota zal een algemeen kader formuleren met een visie, met beleidsuitgangspunten en met doelen voor de gehele culturele sector. Het College van Burgemeester en Wethouders vindt het verder belangrijk dat de nota in nauwe samenspraak met het culturele veld tot stand komt.

De centrale vraag is: *welke condities dienen te worden gecreëerd opdat instellingen die de kunst bevorderen en de culturele vorming stimuleren, hun doelstellingen kunnen realiseren?* Daarbij gaat het niet alleen om de culturele infrastructuur en de voorzieningen daarbinnen, maar ook om de vraag of er accenten moeten worden gelegd in het cultuurbeleid, en zo ja, welke? Wat past het best bij Bloemendaal?

Werkwijze

Het proces is opgesplitst in twee fasen:

- 1 een periode van onderzoek (interviews) en groepsgesprekken met aansluitend een groot cultuurdebat (fase 1)
- 2 het ontwerp en de uitwerking van een adviesrapport (fase 2).

Een vertegenwoordiging van het culturele veld nam zitting tijdens de drie groepsgesprekken die plaatsvonden in de maand mei¹. Hen is gevraagd naar het huidige beeld dat zij hebben met betrekking tot kunst en cultuur in Bloemendaal en de positie die zij daarin innemen. Voorts is gevraagd een schets te geven van de toekomstige (wenselijke) situatie.

Meerdere groepen en personen hebben enthousiast aan deze gesprekken deelgenomen, zoals raadsleden, vertegenwoordigers van de scholen en instellingen (ckv-docenten en muziekschool), bedrijven (boekhandel, kunsthandel), actieve particulieren en deskundigen werkzaam op provinciaal niveau.

Een groot cultuurdebat op 19 juni 2007 sloot het proces af. Doel van dit debat was om samen met betrokkenen en inwoners uit Bloemendaal te komen tot concrete actiepunten op basis van een aantal thema's. De keuze voor deze thema's is gebaseerd op de uitkomsten van de groepsgesprekken en interviews. Tijdens het debat werd stilgestaan bij de wen-

Noot 2 Zie voor de samenstelling van de groepen bijlage 1.

selijke ontwikkelingen van kunst en cultuur(beleid) in de gemeente Bloemendaal en de rol die instellingen en de gemeente zelf daarin kunnen spelen.

De groep betrokkenen leverde een schat aan informatie en 'inside' kennis met betrekking tot het culturele leven in Bloemendaal en dacht op constructieve wijze mee in het proces dat uitmondt in dit adviesrapport.

Een interactief proces kent vele voordelen. Door vroegtijdig informatie te verzamelen, is kennis opgedaan over behoeften en veranderingsmogelijkheid van de diverse organisaties, groeperingen en inwoners. Met het proces is gezamenlijke betrokkenheid en draagkracht gecreëerd. Ten slotte is tijdens het proces brede bekendheid gegeven aan de activiteiten en de uitkomsten daarvan. De wens om het cultuurbeleid in Bloemendaal nieuwe impulsen te geven, bleek breed gedragen te worden.

Voor het schrijven van dit rapport is ook de documentatie van de instellingen bestudeerd: uit jaarverslagen en plannen valt al veel op te maken over plannen en sterke en zwakke kanten van de culturele infrastructuur in Bloemendaal.

2 Culturele infrastructuur

De culturele infrastructuur kan beschreven worden aan de hand van disciplines, zoals beeldende kunst en bouwkunst, cultureel erfgoed, amateurkunst en kunsteducatie, podiumkunsten, media en letteren en film. In het onderstaande wordt een algemene schets gepresenteerd van de kunst en cultuur in de gemeente Bloemendaal. Welke culturele instellingen en initiatieven zijn er, wat doen ze en wat zijn de belangrijkste kenmerken?²

2.1 Kunstaanbod

Beeldende kunst en bouwkunst

Sinds 1924 zijn in de vier kernen van de gemeente verschillende beelden geplaatst. In 2004 is een boekje verschenen met daarin een overzicht van 22 beelden in de openbare ruimte. Verder hebben verschillende kunstenaars uit de gemeente zich aangesloten bij de Haarlemse Kunstlijn, een beeldende kunstmanifestatie die jaarlijks in Haarlem en omgeving gehouden wordt. Gedurende dat weekend exposeren tweehonderd kunstenaars hun werk in eigen atelier, galleries en groepstentoonstellingen op diverse locaties. Er zijn binnen de gemeente Bloemendaal twee instanties die zich in georganiseerd verband actief bezig houden met beeldende kunst. In de eerste plaats is dit het comité 'Achter de Zuilen' dat, sinds de jaren 70 van de vorige eeuw, wisselende tentoonstellingen organiseert in de kelder van het Gemeentehuis van Bloemendaal. Deze gemeentelijke commissie heeft tot taak het aanbieden van een zo gevarieerd mogelijk pakket aan de Bloemendaalse bevolking, waarbij speciale aandacht wordt geschonken aan het werk van Bloemendaalse kunstenaars en onderwerpen.

Naast exposities van kunstenaars, werkt het comité samen met scholen binnen de gemeente (Hartenlustschool en Kennemer Lyceum). De ruimte die Achter de Zuilen ter beschikking heeft, is volgens betrokkenen niet ideaal. Per drie weken worden ongeveer driehonderd mensen bereikt, voornamelijk bij de opening van een nieuwe expositie. Achter de Zuilen wordt gesubsidieerd door de gemeente.

Kunst Kring Fiore houdt zich eveneens bezig met beeldende kunst. Fiore telt 27 leden en wordt door de gemeente financieel en facilitair ondersteund. Er is een aparte ballotagecommissie ingesteld om louter professionele kunstenaars toe te laten. De grootste wens van de Kunst Kring is een atelier/expositieruimte.

Cultureel erfgoed

De gemeente Bloemendaal kent zoals gezegd een rijk historisch verleden. Er is een veelheid aan cultureel erfgoed en dit is bijvoorbeeld terug te zien in Nationaal Park Zuid-Kennemerland, een gebied van ongeveer 3.800 hectare. Er zijn mogelijkheden voor excursies en andere recreatiedoeleinden bij Landgoed Elswout, Duincentrum De Zandwaaier in Overveen en Openluchttheater Caprera. In Vogelenzang zijn delen van een paardenrenbaan en

Noot 2 Het ABC kunst en cultuur is opgenomen in bijlage 3. Hierin staan de belangrijkste instellingen beschreven aan de hand van de vijf thema's: aanbod en taken, publieksbereik, organisatiestructuur, financiële situatie en samenwerkingsverbanden.

restanten van oude tuinen te vinden op de drie aaneengesloten landgoederen Leyduin, Vinkenduin en Oud-woestduin. Verder kent Bloemendaal Thijsse's Hof, een botanische plantentuin opgericht in 1925 in het Bloemendaalse bos. Naast al het natuurschoon, staan er in de gemeente veel monumentale panden.

De Stichting Ons Bloemendaal zet zich sinds 1977 in voor het behoud van het erfgoed van historie, cultuur en natuur in Aerdenhout, Bloemendaal Dorp, Overveen en Vogelenzang. Voor ruim 1.400 leden brengt de stichting vier maal per jaar een tijdschrift uit. Daarnaast organiseert Ons Bloemendaal lezingen, tentoonstellingen en excursies. Verder zijn zij betrokken bij Monumentenzorg en de Open Monumentendag.

Diverse betrokkenen hebben in het verleden veel tijd en energie gestoken in een project over culturele planologie en identiteit van de omgeving. De plannen zijn goed ontvangen door de provincie, maar betrokkenen hebben te kennen gegeven dat hun inzet nauwelijks rendement heeft gehad.

Amateurkunst en kunsteducatie

In georganiseerd verband is in de gemeente Bloemendaal weinig amateurkunst te vinden. Vogelenzang speelt hierin wel een rol. Hier zijn onder andere amateurtoneelgroepen te vinden, Jachthoornblazersgroep 't Panneland en de kerk heeft er een Jeugdkoor. In Overveen is een Vocaal Ensemble actief. Verschillende inwoners uit de gemeente blijken lid te zijn van een amateurkoor of orkest in Haarlem.

Op het gebied van kunsteducatie gebeurt het volgende in de gemeente. Muziekschool Jaap Prinsen verzorgt met 27 docenten instrumentaal en vocaal onderwijs aan 465 leerlingen. Verspreid over het jaar treden de leerlingen onder andere op in verzorgingscentra, Openluchttheater Caprera, Landgoed Elswout en het Kennemer Lyceum (Talent van Morgenfestival). Verder zijn er contacten met het Muzenforum, Kunstkring Bloemendaal en het Ricciotti Ensemble.

Verder zijn op de veertien basisscholen veel kunsteducatieve activiteiten zichtbaar, zij het versnipperd. Stichting Kreater uit Haarlem verzorgt sinds het schooljaar 2001-2002 het Kunstmenu voor de gemeente. Dit is een structureel programma voor de gehele basisschool, dat ervoor zorgt dat (circa 2.900) kinderen tijdens hun schoolperiode in aanraking komen met alle kunstdisciplines. Er is een netwerkoverleg opgestart voor Intern Cultuur Coördinatoren (ICC) om te komen tot een afstemming van vraag en aanbod. Op de drie scholen voor voortgezet onderwijs wordt voorts aandacht besteed aan cultureel-expressieve vakken.

- Het Kennemer Lyceum doet bijvoorbeeld mee aan het Haarlems Internationaal Toernooi (HIT) – een competitie waar eigentijdse muziek centraal staat, Talent van Morgen en de Artistieke Interlyceale (AI).
- Het Montessori College Aerdenhout (MCA) richt zich op de regio (278 leerlingen) en beschikt over cultuurbrugklassen met dans en drama. Creatieve vakken spelen hier een belangrijke rol. Ook deze school doet mee aan het HIT.
- Op de Hartenlustschool is de afgelopen decennia een stevig cultuurbeleid ontwikkeld door de verantwoordelijke ckv-docent. Boekhandel Bloemendaal houdt er boekbesprekingen, er zijn grote theaterproducties op school en ook faciliteiten.

Podiumkunsten

Op het gebied van de podiumkunsten speelt Openluchttheater Caprera een aanzienlijke rol. Het openluchttheater biedt tussen mei en september 1.250 zitplaatsen, 35 toegankelijke voorstellingen en bereikt jaarlijks ongeveer

30.000 mensen. Het huidige bestuur heeft aangegeven de band met de inwoners van Bloemendaal meer aan te willen halen. Caprera bevindt zich door opeenvolgende wisselingen in de directie in een roerige periode. Een andere factor van belang is het Muzenforum, dat jaarlijks acht koffieconcerten organiseert in het gemeentehuis van Bloemendaal. Het Muzenforum bestaat al sinds 60 jaar en bereikt met haar kamermuziek jaarlijks ruim 2.000, veelal oudere mensen.

Op muzikaal gebied vindt jaarlijks in juli Jazz Bloemendaal plaats in het centrum van Bloemendaal. Door het jaar heen wordt verscheidene keren opgetreden in cafés en restaurants zoals The Tides, De Rusthoek en Zilt. Langs de kust nemen de strandtenten een prominente plaats in. De strandtenthouders programmeren in het zomerseizoen vele live muziekoptredens door dj's en bands. Eenmaal per jaar vindt op het strand een dansvoorstelling plaats door Stichting Stranddans. De gemeente Bloemendaal ondersteunt deze voorstelling financieel.

Voor peuters en hun familie is er op Landgoed Elswout sinds 2003 de mogelijkheid om Poppentheater De Zilveren Maan te bezoeken. Dit theater heeft ruimte voor 65 personen. In Duincentrum de Zandwaaier in Overveen worden verder kindertentoonstellingen aangeboden. Voor kinderen tot ongeveer twintig jaar verzorgt Circusschool De Acrobaat recreatiesport en theater voor 120 leerlingen, van wie 70% afkomstig is uit de regio. Een ambitie voor de Circusschool is te groeien, maar gezien de onzekerheden over de locatie staat dit vooralsnog op losse schroeven.

Media en letteren

Bibliotheek Duinrand heeft in de gemeente twee vestigingen in Bloemendaal (4.000 leden) en Vogelenzang en een bibliobus in Aerdenhout. De bibliotheek is 26 uur per week geopend. Via het CPNB wordt aangesloten bij actieperiodes zoals de Nationale Gedichtendag en de Boekenweek. Daarnaast zijn er groepsontvangsten voor kinderen uit het basisonderwijs. Tijdens de Kinderboekenweek was er samenwerking met de muziekschool en sinds 2000 zijn er vrijwilligers die voorlezen in de verzorgingscentra.

Boekhandel Bloemendaal doet meer dan de verkoop van boeken. Ongeveer twaalf keer per jaar organiseert de boekhandel 'Literatuur in de duinen' in een ruimte in de Hartenlustschool. Met een grote groep vrijwilligers worden literaire debatten en lezingen verzorgd.

Promotie

Het Bloemendaals weekblad met een oplage van 9.400 exemplaren verschijnt wekelijks in Overveen, Aerdenhout, Vogelenzang en Santpoort Zuid. Daarnaast is op de gemeentelijke website een overzicht te vinden van activiteiten en kunstenaars. Deze website is echter niet actueel. Kunst en Cultuur Noord-Holland heeft plugout.nl gerealiseerd; een digitale uitgaansagenda voor jongeren in Noord-Holland.

2.2 Huidig beleid en bestedingen aan kunst en cultuur

In Bloemendaal worden veel initiatieven ontplooid op het terrein van kunst en cultuur. De gemeente onderhoudt met een aantal instellingen al vele jaren een subsidierelatie. Het beleid, dat zo al werkenderwijs tot stand kwam, is nooit vastgelegd in een cultuurnota.

De coalitiepartners VVD, CDA en PvdA schrijven in het coalitieprogramma 2006-2010 dat zij grote waardering hebben voor alle activiteiten binnen de

gemeente op het gebied van de kunst en cultuur. Zij vinden dat er goede voorzieningen aanwezig zijn, zoals de Muziekschool, bibliotheek en openluchttheater Caprera. Er zijn ook wensen voor extra voorzieningen, zoals een oefenruimte voor bands en een ruimte voor het Bloemendaals Kunst Collectief. In de programmabegroting van 2007 valt verder te lezen dat het comité Tentoonstellingen en Muzenforum het lokale culturele aanbod zodanig verbreden dat gesproken kan worden van een divers aanbod. Ook amateurkunstbeoefening en lokale kunstenaars verdienen aandacht.

De doelstellingen zoals verwoord in de programmabegroting 2007:

- 1 Handhaven huidige, brede aanbod aan voorzieningen.
- 2 Verrijking/verfraaiing van de gemeente; inwoners op ongedwongen wijze kennis laten nemen van beeldende kunst.

In de programmabegroting worden voor 2007 de volgende activiteiten genoemd. Vooruitlopend op de cultuurconferentie is besloten een pas op de plaats te maken.

- 1 Opstellen Cultuurnota (resultaten cultuurconferentie daarbij betrekken)
- 2 Opdrachtgeverschap gemeente van Bibliotheek Duinrand inhoud geven
- 3 Uitbreiding kunstmenu basisscholen
- 4 Aankoop kunstvoorwerpen ten behoeve van de openbare ruimte
- 5 Ondersteuning initiatieven Kunstkring (financieel dan wel facilitair)
- 6 Handhaving van eigen muziekschool
- 7 Subsidieverstrekking openluchttheater Caprera voor voorstellingen en de exploitatie van het wandelpark
- 8 Concerten/tentoonstellingen blijven in het gemeentehuis gegeven worden

Huidig financieel kader

In de programmabegroting 2007 is voor kunst en cultuur € 1.007.000 begroot. Dit komt neer op een besteding van € 59 per hoofd van de bevolking in Bloemendaal. De uitgaven voor Kunst en Cultuur zijn begroot op € 1.062.531 tegenover € 209.237 aan inkomsten. Het merendeel van de inkomsten wordt gegenereerd door leselden van de gemeentelijke muziekschool en uit verhuur van Caprera en de muziekschool.

In onderstaande tabel staan de werkelijke kosten voor 2006 vermeld.

Tabel 1 Uitgaven Kunst en Cultuur in euro's

Uitgaven Kunst en Cultuur	2006
1 Gemeentelijke Muziekschool	522.289
2 Bibliotheek Bloemendaal	394.583
3 Openluchttheater Caprera (incl. exploitatiebijdrage wandelpark)	99.896
4 Extra kosten ontwikkeling cultuurbeleid	12.000
5 Budget gemeentelijke monumenten	15.194
6 Aankopen tbv. kunst en cultuur	9.357
7 Kunstmenu Kreater	8.671
8 Aankoop kunstwerk Corry Swaak (HOED Aerdenhout)	6.930
9 Subsidie Comité Achter de Zuilen	6.700
10 Uitgaven voor concerten (Muzenforum)	5.066
11 Subsidie Stichting Stranddans	3.000
12 Kopje van Bloemendaal (Höhner)	3.000
13 Jaarlijkse subsidie expo Bloemendaalse kunstenaars	2.000
14 Beheer kunstwerken	1.847
15 Subsidie Haarlemmerhoutfestival	1.000
16 Subsidie Stichting Ons Bloemendaal	517
17 Donatie Stichting Kunst en Cultuur Noord-Holland	265
18 Open Monumentendag	292
19 Adviescommissie beeldende kunst	200
Totaal	€ 1.092.807

Zoals af te lezen valt in de tabel, wordt het grootste deel van het budget besteed aan de Muziekschool, de bibliotheek en openluchttheater Caprera. De bijdrage van de gemeente Bloemendaal aan het Kunstmenu bedraagt € 8.671, dat komt neer op € 2,67 per leerling. *Met ingang van het nieuwe schooljaar is de bijdrage per leerling verhoogd tot € 5,00.*

Reserveringen kunst en cultuur

Van 1999 tot 2002 vond een jaarlijkse storting plaats om een reserve op te bouwen voor kunst en cultuur. Destijds bedroeg het jaarlijks 70.000 gulden. Per 1 januari 2007 bedraagt de reserve op de begroting van de gemeente € 50.985,88.

Ringenmodel kunst en cultuur³

Om uitspraken te kunnen doen over de voorzieningen die Bloemendaal heeft op het terrein van kunst en cultuur, kan verwezen worden naar wat gebruikelijk is voor gemeenten van deze omvang. Gemeentelijk cultuurbeleid voor gemeenten met de omvang van Bloemendaal bestaat in het ringenmodel van Wijn (2003) in de kern uit een beperkt aantal elementen dat in nagenoeg alle gemeenten aanwezig is: vormgeving van de openbare ruimte, monumentenzorg, archiefwerk, de bibliotheek en amateurkunst. In gemeenten tot 30 à 40.000 inwoners beperkt cultuurbeleid zich meestal tot deze voorzieningen. Gemeenten met een inwonertal tussen 40 en 100.000 hebben in de regel ook andere voorzieningen, zoals een jazz- of poppodium, een multifunctionele accommodatie, een instituut voor kunstzinnige vorming, een lokale (radio)omroep en specifieke middelen voor beeldende kunst (percentage regeling, fonds, kunstuitleen). Vanuit het ringenmodel bezien heeft de gemeente Bloemendaal een goed voorzieningenniveau. Zeker gezien het feit dat Bloemendaal tegen Haarlem aanligt, wat betekent dat de inwoners van de gemeente geen grote afstand hoeven af te leggen om in aanraking te komen met een rijk aanbod van kunst en cultuur.

Provinciaal beleid

Het provinciale kunst- en cultuurbeleid is vastgelegd in de nota 'cultuur verbindt' 2005-2008. In het beleid is aandacht voor de volgende vier pijlers:

- 1 cultuurbehoud
- 2 cultuurparticipatie
- 3 cultuureducatie
- 4 culturele planologie

De pijlers cultuureducatie en cultuurparticipatie zullen naar verwachting de komende jaren veel aandacht krijgen. De centrale doelstelling van het cultuureducatiebeleid is om cultuureducatie in het onderwijs zodanig te versterken dat leerlingen van vier tot achttien jaar in een doorgaande leerlijn kennis opdoen van kunst en erfgoed in hun omgeving. Bij de pijler cultuurparticipatie speelt het Actieplan Cultuurbereik tot begin 2008 een belangrijke rol.

Provinciale instellingen

Er zijn verschillende instellingen belast met de uitvoering van het provinciale beleid, te weten Kunst en Cultuur Noord-Holland, Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Stichting De Kunst, en de provinciaal consulent Kunsteducatie Noord-Holland, ondergebracht bij Stichting Kreater.

Noot 3 In bijlage 2 is het ringenmodel weergegeven. Het ringenmodel is terug te vinden in: Wijn, C. (2003) *Gemeentelijk cultuurbeleid – een handleiding*, VNG.

- Kunst en Cultuur Noord-Holland streeft ernaar een zo breed mogelijk publiek in de provincie in contact te brengen met kunst en cultuur door groot- en kleinschalige projecten te organiseren. In samenwerking met culturele organisaties, gemeenten, bedrijven, musea, scholen en instellingen organiseren zij festivals, tentoonstellingen en evenementen in allerlei kunstdisciplines.
- Met ingang van juli 2007 is de Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland operationeel: een fusie van Museaal & Historisch Perspectief Noord-Holland, Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland en de Stichting Stelling van Amsterdam. De nieuwe organisatie gaat een samenwerking aan met Kunst en Cultuur Noord-Holland, zowel in de bedrijfsvoering als in de ontwikkeling van gezamenlijke programma's en projecten. Cultureel Erfgoed Noord-Holland ondersteunt instellingen en overheden om het culturele erfgoed van de provincie te behouden en toegankelijk te maken.
- Stichting De Kunst is het provinciale expertisecentrum voor de amateurkunst in Noord-Holland. De Kunst werkt als netwerkorganisatie aanvullend op lokale en regionale voorzieningen en instellingen voor amateurkunst. Ze legt verbindingen tussen de verschillende disciplines en tussen amateurkunst, educatie en professionele kunst.
- Het Noord-Hollands model voor de kunsteducatie bestaat uit zeven zelfstandig opererende regionale steunpunten voor de kunsteducatie met intensieve provinciale dwarsverbanden en directe koppeling aan gemeentelijke instellingen voor Kunst en Cultuur. Voor de gemeente Bloemendaal is dit Stichting Kreater uit Haarlem. Daarnaast is een provinciale consultant aangesteld; deze is ondergebracht bij Artiance, centrum voor de kunsten te Alkmaar.

2.3 Sterkte zwakte analyse

Tijdens gesprekken met het veld is gesproken over de sterke en zwakte kanten en ambities van kunst en cultuur in Bloemendaal. Er is nu, naar de indruk van onze gesprekspartners, beperkt publiek voor activiteiten die door instellingen of particulier initiatief worden ontplooid. Door verschillende betrokkenen is de wens geuit om dit open te breken teneinde meer activiteiten te hebben die voor *alle* inwoners van Bloemendaal aantrekkelijk zijn. Met andere woorden is er een wens voor een verbreding van de cultuurparticipatie. Uit de gesprekken bleek zowel bij de instellingen als bij de deelnemers uit de politiek de wens om meer dynamiek te brengen in het culturele veld in Bloemendaal. De gemeente zou zich daarin actiever moeten opstellen, een kader bieden, zonder zich al te veel met de inhoud van activiteiten te bemoeien. Op grond van de interviews en groepsgesprekken hebben wij de volgende SWOT-analyse opgesteld:

Tabel 2 SWOT-analyse

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> • Strand en kustrecreatie • Landschap; landgoederen en groen • Buitenhuizen (Aerdenhout) • Muziekschool, Openluchttheater Caprera • Deskundigheid archeologie (Ons Bloemendaal) en monumenten • Particulier initiatief: Circusschool en scholen • Samenwerkingsverbanden • Verscheidenheid tussen de dorpskernen • Boekhandel Bloemendaal is actief • Archeologie 	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkt publiek voor activiteiten die door instellingen of particulier initiatief worden ontplooid • Hoge drempels tot participatie • Ruimte ontbreekt voor atelier, circusschool, jongeren en repetitieruimte popmuziek • Capaciteit voor ontwikkeling bij gemeente ontbreekt • Lage bijdrage gemeente aan erfgoed / kunsteducatie • Website gemeente is niet actueel • Gemeente geeft te weinig aandacht aan de gemeentelijke monumenten zelf • Er is weinig marketing
Kans	Bedreiging
<ul style="list-style-type: none"> • Ambitie bepalen: cultuur moet bindend zijn en gericht op ontmoeting. Verbreedt participatie; Actieplan Cultuurbereik biedt mogelijkheden. • Accenten leggen op sterke punten • Aanbrengen van samenhang • Dynamiek brengen in het culturele veld. Flexibel worden in culturele productaanbiedingen. • Zoeken naar plekken waar geëxposeerd, opgetreden en gewerkt kan worden; Guido de Bresschool, voormalig Pz-terrein, Brouwerskolk, ECL, Kennemer Lyceum, Koetshuizen landgoed Elswout, 'Gatsonides' bij het spoor, • Maak gebruik van percentageregeling culturele planologie van de provincie Noord-Holland bij Meer en Berg (nieuwbouw) • Lesmateriaal ontwikkelen met huidige kennis • Scholen kunnen cultuurprofielen invullen en samenwerking zoeken met kunstenaars • Ideeën moeten uit het onderwijs komen, gemeente zet dit om in beleid • Op zoek gaan naar het verhaal van Bloemendaal, dit vastleggen en delen in een erfgoedweekend waar ook scholen op aanhaken • Leer van cultuurnota's uit de regio • Stimuleer netwerkvorming instellingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vragen over rol gemeente • Houd rekening met bevolkingsopbouw van gemeente • Zandwaaier gaat mogelijk weg • Bloemendaal vergrijst, dus pas op dat niet alleen 'grijze hoofden' worden bereikt • Onduidelijkheid over beschikbaar budget • Lastig om subsidie te verwerven bij provincie / provinciale organisaties. Kost veel tijd, deskundigheid nodig

3 Cultuurbeleid Bloemendaal 2008-2013

Voordat we de lijnen uitzetten voor het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Bloemendaal, is het goed eerst kort stil te staan bij een begripsbepaling. Waarom zou de gemeente zich hier eigenlijk druk over maken?

3.1 Waarom cultuurbeleid in Bloemendaal?

Bij betrokkenen in de gemeente is behoefte om samenhang aan te brengen in de aanwezige culturele energie. Nieuw cultuurbeleid schept kaders en het geeft duidelijkheid en richting aan een ieder die zich bezig houdt met kunst en cultuur. Op die manier valt ook te bezien of huidige activiteiten passen binnen het vastgestelde beleid en kan van instellingen die subsidies ontvangen worden verwacht dat zij zich hieraan committeren. Nieuw cultuurbeleid bepaalt uiteindelijk de richting waarin de gemeente zich de komende jaren op dit gebied wil gaan ontwikkelen.

De gemeente Bloemendaal heeft de ambitie om het lokale kunst- en cultuurbeleid nieuwe impulsen te geven. Bij het ontwikkelen van het cultuurbeleid staat de *culturele identiteit* van Bloemendaal centraal. Die identiteit zorgt ervoor dat een plek zich onderscheidt van andere plaatsen en heeft zo betekenis voor beeldvorming en sociale cohesie, het gevoel ergens 'thuis te horen' voor de inwoners en herkenning voor toeristen die de gemeente bezoeken. Culturele identiteit is ook op te vatten als een tegenhanger van uniformering die we op veel plekken zien, bijvoorbeeld in de gelijkvormigheid van huizenbouw en inrichting van de openbare ruimte of in het midden- en kleinbedrijf. De dorpswinkel verdwijnt, HEMA, Kruidvat en Blokker komen er overal voor terug, dat is vaak geen onderscheidend element meer⁴. Kunst en cultuur sluiten aan bij behoefte aan verwondering en vermaak. In veel gemeenten zie je dat terug in evenementen, festivals, cultuurhistorische uitstapjes en allerlei 'leisure' voorzieningen, zoals partycentrum of klimhal.

In het denken over cultuurbeleid is het benutten van de sterke kanten van Bloemendaal van groot belang. De gemeente doet er naar onze mening goed aan initiatieven te koesteren en kansen te bieden, hierin 'faciliterend' op te treden. Onze ervaring is dat, in gemeenten met de omvang van Bloemendaal, cultuurbeleid voor een aanzienlijk deel bestaat uit het mogelijk maken van initiatieven. Ruimte scheppen voor mensen en ideeën is belangrijk! Het gemeentelijke cultuurbeleid zou hiervoor de basis moeten leggen.

In de volgende paragraaf gaan wij eerst in op de motieven voor het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Bloemendaal. Daarna werken we vier thematische lijnen uit, waarvan wij het raadzaam vinden om deze op te nemen in het nieuwe kunst- en cultuurbeleid. De vier thematische lijnen zijn:

- 1 Participatie bevorderen, bewoners in beweging
- 2 Een impuls voor cultuureducatie en erfgoededucatie

Noot 4 Seinpost Adviesbureau concludeerde in een recent onderzoek dat dit niet geldt voor Bloemendaal Dorp. Zij prijzen het diverse winkelaanbod.

- 3 Broedplaatsen en presentatieruimte
- 4 Communicatie en informatie

Zowel bij de motieven als de thematische lijnen sluiten wij aan bij wat in interviews, groepsgesprekken en het cultuurdebat naar voren is gebracht. Het is aan college en raad om nadere keuzen hierin te bepalen. Nadat dit is gebeurd, adviseren wij de gemeente om de thematische lijnen uit te werken in een meerjarig actieprogramma. Daarin wordt bepaald wie verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan en hoe deze uitvoering mogelijk gemaakt wordt. In deze rapportage worden de bouwstenen hiervoor aangedragen.

3.2 Motieven voor kunst- en cultuurbeleid

Wat motiveert de gemeente om in de komende periode meer inhoud te geven aan kunst- en cultuurbeleid? De gemeente kiest voor vier motieven:

1 Beter benutten van de kwaliteiten van Bloemendaal, zowel de plekken als de kracht van de inwoners, particulier initiatief en culturele instellingen.
--

In het voorgaande is er al naar verwezen; de sterke kanten van Bloemendaal kunnen beter benut worden, door er meer ruchtbaarheid aan te geven en door instellingen en initiatieven beter te accommoderen.

2 Zorg voor meer dynamiek in het culturele leven in Bloemendaal.
--

Dynamiek kan worden bevorderd door actiever samenwerking op te zoeken en door instellingen verder te laten kijken dan de eigen accommodatie en organisatie. De behoefte aan samenwerking blijkt er bij velen al te zijn; nu is het zaak deze te focussen op concrete initiatieven en praktisch in te vullen.

3 Een steviger accent op een grotere cultuurparticipatie van alle inwoners van Bloemendaal.

De wens bestaat om *alle* inwoners van Bloemendaal in aanraking te laten komen met lokale culturele activiteiten. Dit betekent dat de huidige activiteiten en bestaande subsidies opnieuw in dit licht worden gezien. Van instellingen die gemeentelijke subsidie ontvangen, kan verlangd worden dat zij gericht aandacht schenken aan activiteiten voor diegenen die nu niet genieten van of meedoen aan kunst en cultuur.

4 Aandacht voor het culturele aanbod voor jongeren tot zestien jaar.
--

We hebben kunnen constateren dat jongeren tot zestien jaar in de eigen gemeente onvoldoende in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur. Er is behoefte aan oefenruimte voor popmuziek, filmvertoningen en een gratis CJP-pas voor jongeren tot achttien jaar.

3.3 Vier thema's

Als resultaat van het interactieve proces hebben wij vier thema's benoemd die perspectief kunnen bieden voor het kunst- en cultuurbeleid in Bloemendaal in de komende periode. Het is daarmee een doorkijk naar het mogelijke

beleid in de toekomst. In het vervolg, wanneer dit adviesrapport in college en raad is besproken en prioriteiten zijn bepaald, zal in een Actieprogramma een uitwerking moeten plaatsvinden waar voorstellen worden gedaan over projecten, taken en budgetten. In onderstaande tekst wordt hier een voorzet voor gegeven. De gemeente kan op basis hiervan in de toekomst het gesprek aangaan met instellingen waarmee zij nu een subsidierelatie heeft.

3.3.1 Participatie bevorderen, bewoners in beweging

"Het zelf beoefenen en ervaren van cultuur is de basis van het culturele leven. Juist jongeren moeten opgroeien met cultuur, dit legt de basis voor de waardering van en ontvankelijkheid voor cultuur op latere leeftijd. Drempels moeten worden weggenomen en het historische bewustzijn vergroot".⁵

Voor de gemeente Bloemendaal betekent het bevorderen van cultuurparticipatie zowel meer aandacht voor projecten en activiteiten die daaraan bijdragen, als verbetering van communicatie over en promotie van kunst en cultuur in Bloemendaal. We werken beide lijnen hier uit.

De wens is om cultuurparticipatie te bevorderen door meer laagdrempelige culturele activiteiten aan te bieden, die goed toegankelijk zijn voor alle inwoners van Bloemendaal. De constatering is dat er nu weliswaar al veel gebeurt, maar dat deze activiteiten vooral een reeds in kunst en cultuur geïnteresseerd publiek trekken, vaak een 'eigen kring' van liefhebbers. Daar is op zichzelf niets op tegen. Het vergroten van de laagdrempeligheid vergt echter zowel iets van de inhoud van de activiteiten als van de promotie.

Een goede mogelijkheid is om in activiteiten een brug te slaan tussen instellingen, scholen, particulier initiatief en kunstenaars enerzijds en het publiek anderzijds. Dat kan bijvoorbeeld via presentaties van amateurkunst (koren, orkesten) of van de muziekschool, via schoolmusicals of via projecten die met inwoners van Bloemendaal gerealiseerd worden. Landelijk bekend zijn inmiddels voorbeelden van 'community art', waarin het scouten van lokaal talent en talentontwikkeling een centrale plek krijgen.

Inzet op cultuurparticipatie houdt ook in dat de gemeente instellingen en organisaties die nu reeds gemeentelijke subsidie ontvangen, zal uitdagen een bijdrage te leveren aan het bevorderen van participatie. Dat betekent dat bijvoorbeeld aan Theater Caprera, Achter de Zuilen, de bibliotheek en de muziekschool gevraagd wordt naar ideeën hieromtrent. Het gaat dan om activiteiten die de identificatie van de inwoners van Bloemendaal vergroten, die van belang zijn voor de sociale samenhang. Samenwerking met andere organisaties en met het onderwijs biedt mogelijkheden, evenals de relatie met de amateurkunst en community artsprojecten. Een optie is ook om buiten de eigen locatie activiteiten te organiseren. Dit kan de toeloop van publiek vergemakkelijken. De mogelijkheden hiertoe moeten dan vergroot worden (zie subparagraaf 4.3.3. *Broedplaatsen en presentatieruimte*). Dit kan bijvoorbeeld door activiteiten, evenementen en festivals op locatie.

Noot 5 Uit: Kunst van leven, hoofdlijnen cultuurbeleid, MinOC&W, 22 juni 2007, p.14.

3.3.2 Een impuls voor cultuureducatie en erfgoededucatie

Cultuureducatie is leren over, door en met kunst. Op rijksniveau blijft cultuureducatie de komende jaren een prominente plaats innemen in het onderwijs- en kunstbeleid. Het brengt jongeren in contact met onderliggende waarden in de samenleving en historische lijnen en leert hen om kunst te waarderen en te beoordelen. Alle kunstdisciplines kunnen daarbij aan bod komen: beeldende kunst, dans, literatuur, muziek, theater en audiovisueel / nieuwe media. Ook toegepaste kunsten zoals architectuur, e-culture en wereldcultuur maken hier onderdeel van uit. In een recent advies schrijft de landelijke Raad voor Cultuur hierover: "Gezien het belang van cultuur voor de samenleving is het noodzakelijk dat ieder individu onbelemmerd toegang heeft tot het culturele aanbod. Cultuureducatie kan burgers toerusten met de benodigde culturele competenties, zodat zij naar eigen keuze kunnen participeren in het culturele leven"⁶. Kunsteducatie is een beleidsterrein waar gemeenten hun eigen identiteit kunnen vormen en waarin ze zich kunnen onderscheiden.

In een gemeente met de omvang van Bloemendaal zou volgens de recent verschenen 'beleidshandreiking kunsteducatie' de volgende condities aanwezig moeten zijn om een impuls te kunnen geven aan cultuur- en erfgoededucatie:

- een netwerk van scholen voor primair onderwijs en lokale kunstenaars
- culturele instellingen en amateurkunstverenigingen
- gemeenschappelijk gebruik van lokale accommodaties
- regionaal aanbod van buitenschools programma voor de brede school
- een actieve rol van de basisbibliotheek, particulier initiatief en kunstenaars

Uit de gesprekken en het cultuurdebat kwam naar voren dat in het voortgezet onderwijs in Bloemendaal de cultuureducatie al op een goed niveau is. Er zijn actieve scholen met ckv-docenten en er is overleg met het culturele veld over het aanbod. Voor het basisonderwijs is dit in mindere mate het geval. Recent zijn er goede initiatieven ontplooid. Zo zijn veertien docenten in het basisonderwijs actief aan de slag gegaan met omscholing tot intern cultuurcoördinator (ICC). Zij hebben als speciale taak cultuureducatie een betere plek te geven in de school. Er is geen netwerk van het primair onderwijs met de culturele instellingen. Naar aanleiding van de gesprekken constateren we voorts:

- De basisscholen in Bloemendaal hebben vooral een 'consumptief' aanbod van cultuureducatie voor hun leerlingen, dat wil zeggen dat leerlingen voorstellingen in verschillende kunstdisciplines bezoeken. Er is echter geen actief en reflectief aanbod en de bezoeken van de leerlingen hebben geen goede plek in het onderwijsprogramma. De basisscholen en in het bijzonder de ICC's willen hierin graag verandering brengen en cultuureducatie een betere plek geven in het onderwijs, daarbij werkend aan een 'doorgaande leerlijn' en meer continuïteit.
- Het voortgezet onderwijs heeft een cultuuraanbod, maar het ontbreekt aan een goede locatie voor presentaties en exposities.
- Het ontbreekt aan een ruimte waar ensembles en orkesten van de muziekschool publieksvoorstellingen kunnen geven.

Noot 6 Onderwijs in cultuur, Versterking van cultuureducatie in het primair en voortgezet onderwijs, Den Haag, Onderwijsraad en Raad voor Cultuur, 2006.

Erfgoededucatie

Erfgoededucatie is een apart thema binnen de kunsteducatie. In de gebouwde omgeving maken monumenten en ruimtelijke patronen het verleden zichtbaar. Aanwezige gearchiveerde kennis vormt het geheugen van de gemeente en de bodem draagt allerlei sporen van menselijke activiteit. Verder heeft elke plaats verhalen en gebruiken die van generatie op generatie worden doorgegeven. Om het lokaal aanwezige erfgoed toegankelijk te maken voor inwoners van *alle* leeftijden en uit *alle* lagen van de bevolking, kan worden ingezet op erfgoededucatie. De basis daarvoor kan op een aansprekende manier worden gelegd in cultuureducatie in het onderwijs door aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Maar ook buitenschools moeten inwoners de kans kunnen krijgen erfgoed te leren ontdekken en te waarderen. Erfgoed is 'écht' en staat 'dichtbij' omdat het deel uitmaakt van onze directe leefomgeving.

In Bloemendaal is bij de gemeente en particulieren al veel kennis voorhanden over cultureel erfgoed. Hieruit laat zich 'het verhaal van Bloemendaal' lezen. Maar hoe dit verhaal over te laten komen? 'Ons Bloemendaal' werkt hier bijvoorbeeld aan door vier maal per jaar een tijdschrift uit te brengen en lezingen te organiseren. Verder worden erfgoedgerelateerde rondleidingen verzorgd.

De beste oplossing om een nieuwe impuls te geven aan erfgoededucatie lijkt ons degene die in de bijeenkomst over erfgoed en beeldende kunst al is geopperd: laat vaktechnisch goede mensen in samenwerking met mensen uit het onderwijs, de bibliotheek en Ons Bloemendaal, ondersteund door Cultureel Erfgoed Noord-Holland en het Noord-Hollands Archief, adequaat educatief materiaal ontwikkelen.

We denken dan aan twee maatregelen. Bij de eerste maatregel gaat het om het ontsluiten van het verhaal van Bloemendaal. Bij de tweede maatregel gaat het erom de huidige lokale kennis om te zetten naar materiaal voor het onderwijs. In bijlage 4 is een eerste aanzet gegeven tot de uitwerking van cultuur- en erfgoededucatie, naar aanleiding van gesprekken met betrokkenen.

3.3.3 Broedplaatsen en presentatieruimte

In hoofdstuk 2 valt te lezen dat het in de gemeente Bloemendaal ontbreekt aan een ruimte. De meeste gemeenten van deze omvang beschikken over een accommodatie waar ook culturele presentaties, repeterende orkesten en koren en educatieve activiteiten zijn ondergebracht. Het gemis hiervan bleek direct uit de gesprekken. Vervolgens werden in die gesprekken verschillende ideeën geformuleerd over de functies van een dergelijke accommodatie. De volgende zaken werden genoemd:

- een plek voor podiumpresentaties en exposities van en met scholen voor voortgezet onderwijs
- podium voor de grotere ensembles en orkesten verbonden aan de muziekschool
- podium voor de schrijversavonden van boekhandel Bloemendaal
- podium voor uitvoeringen van amateurkoren en orkesten
- een meer toegankelijke expositieruimte dan het huidige Achter de Zuilen
- vestigingsplek voor de Circusschool
- ruimte voor creatieve cursussen in de beeldende vakken
- plek voor 'artist in residence' projecten

- een podium waar regelmatig jazzconcerten plaatsvinden
- er is in Bloemendaal weinig cultureel aanbod voor kinderen

Het lijkt ons niet raadzaam en – gelet op de beperkte ruimte die in Bloemendaal beschikbaar is – ook niet haalbaar om al deze activiteiten in één accommodatie te verenigen. Denkbaar is dat bijvoorbeeld de Circusschool, een podium en een cursusruimte wel in één pand bijeen te brengen zouden zijn. Voor exposities, atelierruimte, artist in residence en een ruimte voor creatieve cursussen is ook een combinatie denkbaar.

In Bloemendaal zijn uiteenlopende locaties in gebruik voor culturele activiteiten: de Burgerzaal en expositieruimte in gebruik van Achter de Zuilen in het gemeentehuis, de nieuw te bouwen aula van het Kennemerlyceum en de presentatieruimte van de muziekschool. De gemeente is in gesprek over verwerving van het voormalige bedrijfspand Gatsonides bij het station van Overveen. Dit pand zou mogelijkheden kunnen bieden om enkele van de hiervoor genoemde activiteiten onder te brengen.

Daarnaast lijkt het ons interessant om met Theater Caprera bovenstaande ideeën te bespreken en wellicht ook met één of meer exploitanten van de clubs die aan het strand van Bloemendaal gevestigd zijn. En tot slot zijn ook de landgoederen, zoals Elswout, als potentiële locatie genoemd.

Een concrete mogelijkheid is om het gebruik van de ruimten in het gemeentehuis uit te breiden. De Burgerzaal zou met enkele ingrepen intensiever benut kunnen worden voor culturele activiteiten.

Onlangs heeft de gemeente Bloemendaal gesprekken gevoerd met de gemeente Haarlem om te bezien of het mogelijk is een ruimte te delen in het gebied tussen Overveen en Haarlem. Dergelijke regionale samenwerkingsverbanden worden sinds het begin van de jaren negentig gestimuleerd middels Regionaal Economische Stimuleringsprogramma's (RES'sen).⁷

Kort samengevat lijkt het ons wenselijk om in de gemeente Bloemendaal meer ruimte te creëren voor culturele activiteiten, in het bijzonder voor podiumactiviteiten. Uit de voorgaande ideeën is zonder twijfel een aantrekkelijk cultureel profiel te destilleren. Praktische problemen worden ermee onderzocht, bijvoorbeeld een betere en meer permanente plek voor schrijversavonden en een locatie voor presentaties van cultuureducatieve activiteiten. Om het een en ander haalbaar te maken, zou gedacht kunnen worden aan de combinatie van een culturele functie met andere, bijvoorbeeld verhuur van ruimten. Over het profiel en de financiële kant van de zaak valt pas concreet iets te zeggen wanneer er een accommodatie is gevonden. In het cultuurdebat werd al gesteld dat daarbij niet gedacht hoeft te worden aan een 'volledig opgetuigd' cultureel centrum, maar eerder aan een vrij basale ruimte die langs eenvoudige weg geschikt gemaakt wordt om verschillende culturele activiteiten te organiseren. Wanneer de gemeente deze plek als 'trefpunt' voor cultureel Bloemendaal geschikt wil maken, dan is het raadzaam om een passende horecavoorziening in het gebouw onder te brengen. Dit hoeft geen permanente horecavoorziening te zijn, deze kan ook gekoppeld worden aan de activiteiten.

Langs deze weg zou de accommodatie zeer bij kunnen dragen aan het motief van de gemeente om de cultuurparticipatie in Bloemendaal te vergroten, om meer te laten zien van het culturele talent en de activiteiten die er

Noot 7 Een RES is een programma waar overheid en private partijen in de regio samenwerken aan projecten om de regionale economische structuur te versterken. Voor de regio waarin Bloemendaal en Haarlem zich bevinden bestaat nog geen programma.

plaatsvinden. Cultuureducatie heeft effect en is eenvoudigweg spannender wanneer toegewerkt kan worden naar een podiumpresentatie in een zaal met goede voorzieningen.

Bloemendaal is een gemeente met meerdere kernen. Bewoners identificeren zich het eerst met de kern waarin zij wonen. Het is raadzaam bij het denken over culturele activiteiten in die kernen te bezien of locaties daar benut kunnen worden. In Vogelenzang voorziet Voghelsanck bijvoorbeeld al in een behoefte aan exposities van lokale kunstenaars.

3.3.4 Communicatie en informatie

In de gesprekken over cultuurparticipatie van de inwoners van Bloemendaal werd regelmatig gewezen op de noodzaak om de communicatie over het culturele aanbod te verbeteren. Er kwamen ook ideeën naar voren voor laagdrempelige projecten die voor een breed publiek interessant zijn, zoals festivals en kunstroutes.

Communicatie heeft twee kanten: informeren van het publiek en netwerkvorming tussen cultureel actieve Bloemendalers.

Wat betreft het eerste zijn er goede mogelijkheden om de informatieverstrekking te verbeteren:

- De bibliotheek zou een culturele agenda kunnen samenstellen, die op de website van de bibliotheek, met een link naar die van de gemeente en VVV, ter beschikking gesteld wordt. Aangesloten kan worden bij de website die RTV Noord-Holland, Kunst en Cultuur Noord-Holland en Probiblio ontwikkelen. Voor jongeren is er een aparte website Plug Out.
- Met het Bloemendaals Weekblad kan worden overlegd over het opnemen van de culturele agenda en artikelen over culturele activiteiten in Bloemendaal.

Netwerkvorming is belangrijk: uit de gesprekken en het cultuurdebat bleek dat veel cultureel actieve mensen in Bloemendaal niet goed op de hoogte zijn van elkaars werk. Tijdens de sessies ontstonden ter plekke vruchtbare nieuwe contacten, bijvoorbeeld tussen de Circusschool, het onderwijs en Stichting Kreater. De gemeente zou dergelijke contacten meer mogelijk kunnen maken, bijvoorbeeld door één of twee keer per jaar een culturele netwerkbijeenkomst te organiseren. Wellicht is het mogelijk dit te combineren met een culturele markt, waar instellingen en scholen bij elkaar worden gebracht.

Een andere manier om het netwerk te helpen is het bijhouden van een database van kunstenaars en initiatiefnemers. De bibliotheek zou hierin een faciliterende rol kunnen vervullen.

4 Rol gemeente Bloemendaal

De wens om een meer samenhangend cultuurbeleid te voeren, vraagt ook van de gemeente een actieve opstelling op het gebied van kunst en cultuur. In dat opzicht raden wij aan om in een Actieprogramma prestatieafspraken over doelen, taken en verantwoordelijkheden vroegtijdig vast te leggen met lokale en regionale instellingen.

Nieuw beleid betekent echter niet dat de gemeente nu in een keer van alles zelf gaat ondernemen. Dit is ook welhaast onmogelijk gezien het feit dat binnen de gemeentelijke organisatie jaarlijks slechts beperkte personele capaciteit (300 uur op jaarbasis) beschikbaar is voor kunst en cultuur. Passend bij de ambities kan overwogen worden dit aantal uren iets uit te breiden. De belangrijkste taken die de gemeente kan hebben zijn initiëren, faciliteren, stimuleren en combineren.

Initiëren

Het is raadzaam om als gemeente op gezette tijden de partijen bij elkaar te brengen. Het initiatief voor activiteiten op het gebied van kunst en cultuur ligt in de eerste plaats bij instellingen, scholen en particulieren. Met dergelijke overleggen kan de vinger aan de pols worden gehouden en een start worden gemaakt met het schrijven van een Actieprogramma.

Faciliteren

Nieuwe activiteiten die langs de geschetste thematische lijnen worden uitgezet, hebben meer kans van slagen als er ook ondersteuning komt vanuit de gemeente. De gemeente heeft de mogelijkheid om via subsidies te sturen aan particulier initiatief en instellingen. Het is van belang om daartoe financiële middelen vrij te maken. Daarnaast kan de gemeente fysieke ruimte ter beschikking te stellen. Voorts is het raadzaam om organisaties bijeen te brengen waarvan de gemeente verwacht dat zij samen tot activiteiten moeten komen: de gemeente vervult dan de rol van 'netwerker'. De financiële middelen kunnen worden geput uit de eigen middelen, regionale gelden, fondsen en provinciale subsidies. Bij de provinciale steunfunctie organisaties is voldoende deskundigheid aanwezig om hierin te adviseren. Het initiatief om externe gelden binnen te halen ligt vooral bij de cultureel ondernemende organisaties zelf.

Stimuleren

Er is bij de betrokken partijen gedurende het interactieve proces veel enthousiasme en energie geconstateerd. De uitdaging is nu om dit vast te houden, te stimuleren en om te zetten naar concrete resultaten. Daarvoor is het noodzakelijk om in ieder geval aanwezig, bereikbaar voor vragen en alert te zijn op signalen uit het veld. Ook hier willen wij aanraden de lijnen kort te houden. Dit vereist een actievere opstelling van de gemeente, als stimulator op het gebied van kunst en cultuur. Meer proactief dan reactief. Een manier waarop dit kan is door een of meer keren per jaar cultureel actieve mensen en organisaties bijeen te brengen in een cultureel café, waar men elkaar kan vinden.

Combineren

Een laatste taak die is weggelegd is het verbinden en combineren van de aanwezige energie. Als de partijen eenmaal bij elkaar zijn gebracht, is het goed om te zorgen voor continuïteit. Met het huidige beeld dat nu bestaat en de wensen van de instellingen en het particulier initiatief, liggen er genoeg uitdagingen te wachten die kunnen worden opgepakt.

Het onderhouden van regelmatige contacten bij het uitwerken van de programmalijnen is belangrijk.

Het vervolg

Dit adviesrapport schetst de lijnen waarlangs het kunst- en cultuurbeleid in Bloemendaal ontwikkeld kan worden. In vervolg hierop, na het gesprek in college en raad, kan een Actieprogramma ontwikkeld worden waarin projecten, de betrokken organisaties, de taakverdeling en tijdsinzet zijn opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1 Deelnemers groepsgesprekken

Raadsleden op 7 mei 2007

Michael Schnackers	CDA
Harry Michels	PvdA
Frits Roemers	PvdA
Lilian Emanuel-Walhof	D66
Hetty de Mol van Otterloo	VVD
Jessica Jacobs	Team Maatschappelijke Ondersteuning, Bloemendaal
Wim de Gelder	Burgemeester

Betrokkenen bij beeldende kunst, erfgoed en landschap op 15 mei

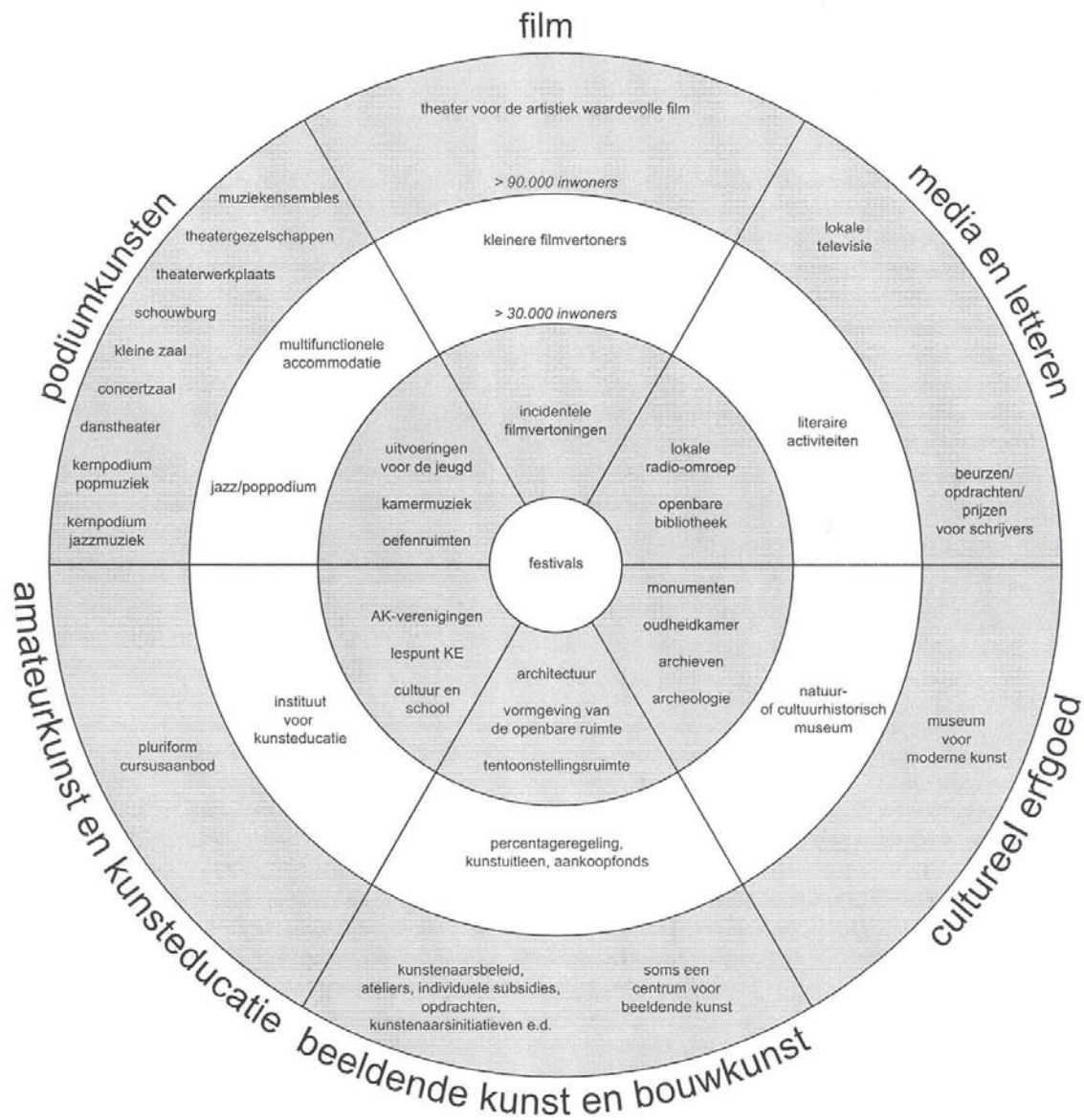
Wim de Gelder	Burgemeester Bloemendaal
Bert Kruimink	Achter de Zuilen
Danielle van Cleef	Achter de Zuilen
Wim Bosman	Gemeentelijk archeoloog (Velsen), beeldend kunstenaar
Joan Patijn	Betrokken inwoner en leider educatieve rondwandelingen
Atti Noordhof	Stichting Bloemendaals Initiatief
Hilde Groen	Bloemendaalse kunstenaar (keramiste)
Frederique ter Brugge	Cultureel ondernemer, Event Collection
Peter de Rooden	KCNH, beeldende kunst en openbare ruimte
Floor de Bruyn Kops	Kunst Kring Bloemendaal (beeldend kunstenaar)
Menno Veenendaal	Kunst Kring Bloemendaal (beeldhouwer, musicus)
Birgitta Fijen	Museaal historisch perspectief N-H
Marijke Visser	Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland
Fulco van den Berg	Archeoloog bij Cultureel Erfgoed Noord-Holland
Marion van Bussel	Stichting Ons Bloemendaal (secretaris)
Paul Hohner	Bloemendaalse beeldend kunstenaar / schilder

Betrokkenen bij jongeren en podiumkunsten op 30 mei

Thera Wolf	Wethouder Jeugd, recreatie, onderwijs en sport
Erica Meijer	Bibliotheek Duinrand
Inge Happé	Boekhandel Bloemendaal
Etha Struick	Circusschool De Acrobaat
Cathy van Lieshout	Circusschool De Acrobaat
Diewertje Welschen	Gemeentelijke Muziekschool
Gerrit van Dijk	Muzenforum
Jeanette Kuiper	Poppentheater De Zilveren Maan
Dieneke van Waveren	Stichting Kreater / Kunst in School
Krijn Klufft	Hartenlustschool

Bijlage 2 Ringenmodel van Wijn

Bijlage 3 ABC kunst en cultuur

In dit ABC Kunst en cultuur staat – in alfabetische volgorde – een korte karakterisering van een groot aantal instellingen in Bloemendaal, die zich op de een of andere manier bezighouden met kunst en cultuur. Allemaal worden ze besproken aan de hand van de vijf thema's: aanbod en taken, publieksbereik, organisatiestructuur, financiële situatie en samenwerkingsverbanden.

Bibliotheek Duinrand

Per 1 april 2006 zijn de vestigingen van de bibliotheek in de gemeente Bloemendaal opgegaan in Stichting Bibliotheek Duinrand. De werkgeversfunctie is uitbesteed aan Probiblio, de provinciale serviceorganisatie voor bibliotheekwerk in Noord- en Zuid-Holland. Vanaf 1 januari 2008 zal Stichting Duinrand het werkgeversschap op zich nemen. Bibliotheek Duinrand heeft te kampen met een afkalkend ledenbestand. Dit geldt niet voor Bloemendaal.

Aanbod en publieksbereik

Bibliotheek Duinrand had in 2006 in Bloemendaal 4.129 leden. Dit betekent dat ongeveer 40% van de Bloemendaalse bevolking zich heeft aangesloten bij de Bibliotheek. In Vogelenzang zijn dit 870 personen (37,7% van de inwoners). In Aerdenhout is 3,4% van de inwoners aangesloten bij de Biblio-bus. Via het CPNB wordt aangesloten bij actieperioden. Voorbeelden hiervan zijn de Nationale voorleesdagen, de Nationale gedichtendag, de Boekenweek, groepsontvangsten voor kinderen uit het basisonderwijs (groep 1, 3 en 6), schrijver op bezoek.

Organisatiestructuur

De bibliotheek heeft zeven medewerkers in de vestiging van Bloemendaal die allen in deeltijd werken. Verder is er één MT-lid. In Vogelenzang werken drie personen. De contracten van de werknemers variëren van twee tot twintig uur per week.

Financiële structuur

De bibliotheken kregen in 2006 een bijdrage van 420.426 euro van de gemeente Bloemendaal. Er is sprake van een redelijk gezonde financiële situatie. 85% van de inkomsten wordt ingevuld met subsidies. De overige 15% bestaat uit de betaalde contributies door leden.

Samenwerkingsverbanden

Vorig jaar was het thema van de Kinderboekenweek muziek. Toen zijn er samen met de muziekschool activiteiten georganiseerd. Luisteren in je leunstoel was een project waar vrijwilligers sinds 2000 voorlezen aan ouderen in verzorgingscentra. Diverse scholen maken gebruik van het jaarprogramma dat wordt aangeboden door de bibliotheek.

Circusschool de Acrobaat

In 2001 startte De Acrobaat circuslessen in de gemeente Bloemendaal. Per week vinden ongeveer vijf scholenprojecten plaats en regelmatig worden voorstellingen, workshops en clinics georganiseerd. De Acrobaat heeft als ideaal dat de circusschool een plek zou moeten zijn waar kinderen en jongeren altijd welkom zijn. Zij wil een circuswerkplaats waar iedereen op elk moment (onder begeleiding) kan trainen. Een samenwerking daarvan met een muziek- en theaterschool is het einddoel.

Aanbod en publieksbereik

De Acrobaat heeft ongeveer 120 leerlingen binnen de jaarcursussen, ongeveer 250 jeugd sportpasdeelnemers en nog eens 500 kinderen die worden bereikt op scholen en door middel van projecten. Het merendeel van de leerlingen komt uit Bloemendaal, Overveen en Heemstede. De leerlingen zijn tussen de vier en twintig jaar oud.

Organisatiestructuur

De Acrobaat heeft zeven sport/circustrainers en meerdere gasttrainers. Het team bestaat uit volleerde circustrainers, een capoeiraleraar, ex-judoka, gymleraren, jongleerspecialisten, trapezeacrobaten en internationale gastdocenten. De organisatie van alle activiteiten vergt veel tijd. Er is behoefte aan personele versterking. De mogelijkheden worden verkend om mensen met een uitkering door middel van subsidie aan het werk te helpen.

Financiële structuur

De Circusschool ontvangt geen subsidie van de gemeente Bloemendaal.

Samenwerkingsverbanden

Momenteel richt de Acrobaat zich grotendeels op projecten in Bloemendaal en omgeving. Hiervoor bestaan contacten met andere sportverenigingen en organisaties. De Acrobaat heeft ervaring met tientallen projecten in Bloemendaal bijvoorbeeld met de BSV school, ECC Kampioenschappen, Juliana- en Aloysiuschool, Olympische Dag Bloemendaal.

Comité Achter de zuilen

Achter de Zuilen bestaat sinds 70-er jaren en heeft een ruimte in de kelder van het gemeentehuis, ingang achterzijde. Sinds 1 februari is de Verordening commissie Achter de Zuilen Bloemendaal 2007 van kracht. De gemeentelijke commissie heeft tot taak het aanbieden van een zo gevarieerd mogelijk pakket tentoonstellingen aan de Bloemendaalse bevolking op het gebied van beeldende kunst, literatuur, typografie, fotografie, kalligrafie, architectuur, historie en educatie, waarbij speciale aandacht zal worden geschonken aan het werk van Bloemendaalse kunstenaars en onderwerpen.

Aanbod en publieksbereik

In 2005 werden zes exposities onder verantwoordelijkheid van het comité georganiseerd en vijf buiten de verantwoordelijkheid van het comité. In 2005 werden deze zes exposities bezocht door 1.739 bezoekers, wat neerkomt op krap 300 bezoekers per tentoonstelling.

De kunst, en ook de bezoekers, komen ook van buiten Bloemendaal en over de grenzen (Duitsland, Frankrijk).

Organisatiestructuur

De commissie bestaat uit zes leden die affiniteit hebben met kunst en cultuur. De voorzitter, de secretaris en de penningmeester worden gekozen uit haar midden. De commissie draagt leden voor in geval van vacatures. De leden worden benoemd door de portefeuillehouder cultuur voor een periode van zes jaar. Er wordt een rooster van optredens gehanteerd. Achter de Zuilen krijgt jongere mensen in de vrijwilligerscommissie, die moderne kunst 'inbrengen'.

Financiële structuur

De inkomsten uit verkoop in 2005 bedroeg € 42.925. In 2006 kreeg het comité € 6.700 subsidie van de gemeente. Het comité wil meer subsidie, want groeien en moderne (duurdere) kunst geven o.a. hogere verzekeringskosten. Op dit moment verzorgt de gemeente de uitnodigingen voor exposities; de portokosten wordt doorberekend aan ADZ. Een expositie organiseren kost ongeveer € 2.500.

Samenwerkingsverbanden

Met de Hartenlustschool en het Kennemerlyceum wordt jaarlijks samengewerkt. Leerlingen van deze scholen hebben de mogelijkheid om hun eind-examenwerk tentoon te stellen voor een periode. Hier komen gemiddeld 100 bezoekers op af.

Kunst Kring Bloemendaal

De Kunst Kring Bloemendaal is in 2003 opgericht. De 27 leden tellende kunstkring bestaat uit beeldende kunstenaars, beeldhouwers, keramisten, fijnschilders en aquarellisten. De leden zijn op zoek naar een multifunctionele ruimte, waar jong en oud terecht kunnen om te werken en te exposeren.

Aanbod en publieksbereik

De Kunst Kring organiseert eenmaal per jaar een tentoonstelling in Achter de Zuilen.

Organisatiestructuur

Nieuw aangemelde leden komen nu op de wachtlijst, daar er momenteel een ledenstop is. De Kunst Kring (KK) heeft momenteel ongeveer 27 leden tussen de veertig en tachtig jaar. Er is een aparte ballotagecommissie ingesteld om louter professionele kunstenaars toe te laten, nadrukkelijk geen amateurkunst.

Financiële structuur

Voor de tentoonstelling in Achter de Zuilen ontvangt de Kunst Kring van de gemeente een subsidie van 2.000 euro.

Gemeentelijke Muziekschool

De Gemeentelijke Muziekschool Jaap Prinsen in Bloemendaal is omstreeks 1975 van start gegaan in Overveen. De muziekschool vervult een dienstverlenende taak die bijdraagt tot de ontwikkeling van creativiteit. Deze speelt een grote rol in het culturele leven van Bloemendaal. De muziekschool biedt de enige muzieklesmogelijkheid in de gemeente Bloemendaal. Dat het goed gaat met de muziekschool, valt op te maken uit het feit dat er momenteel

zelfs een wachtlijst van ongeveer vijftig leerlingen is.

Aanbod en publieksbereik

De muziekschool heeft in het schooljaar 2005-2006 instrumentaal en vocaal onderwijs gegeven aan in totaal 465 leerlingen. Met Algemeen Muzikale Vorming (AMV) werden 39 leerlingen bereikt. Met het instrumentale onderwijs 315 en vocaal (zang) 21. De ensembles, bestaande uit koren en orkesten, bestonden uit 150 leerlingen. De helft van deze leerlingen woont buiten de gemeente Bloemendaal (78 leerlingen). Verder werden ongeveer 900 leerlingen van de Bloemendaalse basisscholen bereikt. De doelgroep van de muziekschool bestaat uit voornamelijk kinderen tussen de vier en achttien jaar.

De orkesten hebben in seizoen 2005-2006 meerdere malen van zich laten horen. Zo was er in Elswout een openluchtconcert en vonden er concerten plaats in verzorgingscentra. Verder was er een kerstuitvoering, een optreden in Theater Caprera, het Bloemendaals Pianoconcours in de Burgerzaal van het Gemeentehuis, het Talent van Morgen festival in de aula van het Kennemer Lyceum en de ensembles sloten hun projecten af met een uitvoering.

Organisatiestructuur

De muziekschool heeft 27 personen in vaste dienst. De directeur geeft voor 60% van haar tijd les en de overige uren besteedt zij aan haar directeurschap. Zij legt verantwoordelijkheid af aan het college van B&W. Ter bevordering van de contacten tussen leerlingen, ouders en medewerkers van de Muziekschool is er een Leerlingen- en Oudercommissie (LOC).

Financiële structuur

De financiën van de muziekschool vallen binnen de gemeentelijke begroting. In totaal hebben zij 165 klokuren te besteden. Ze hebben te maken met drie verschillende geldstromen. In de eerste plaats zijn dit de salarissen die gemeente verstrekt. Verder is er een begroting voor overheadkosten en moet er jaarlijks 200.000 euro worden binnengehaald aan lesgeld. Dit alles moet passen binnen de 165 klokuren. Om aan extra inkomsten te komen, worden lokalen die in de ochtend leegstaan verhuurd aan muziekgezelschappen. Ten slotte haalt de LOC via een omweg extra geld binnen voor de muziekschool. Daar waar zij mogelijkheden zien voor het beleid ondersteunen ze de muziekschool.

Samenwerkingsverbanden

Er hebben gesprekken plaatsgevonden met directeuren en docenten van de Bloemendaalse basisscholen om te komen nieuwe samenwerkingsverbanden. In Openluchttheater Caprera heeft de muziekschool haar einduitvoering gehouden. Verder wordt er al op projectbasis samengewerkt met het Muzenforum. Er zijn goede contacten met de kunstkring over een atelierroute, de bibliotheek, leerlingen van middelbare scholen en het Ricciotti Ensemble.

Muzenforum

Het Muzenforum is 60 jaar geleden opgericht als strijkkwartet in Bloemendaal. Het verzorgt koffieconcerten op zondagochtend in de burgerzaal van het gemeentehuis. Per jaar vinden gemiddeld acht concerten plaats in de grote hal van het Bloemendaalse raadhuis. Hier kunnen driehonderd bezoekers luisteren naar kamermuziek.

Publieksbereik

De concerten van het Muzenforum worden goed bezocht met een gemiddelde bezetting van 85 tot 100%. Jaarlijks is daarmee ruimte voor ongeveer 2.000 mensen. Het Muzenforum bereikt met de concerten vooral oudere liefhebbers afkomstig uit Bloemendaal. Het Muzenforum kan hoogwaardige kwaliteit bieden, omdat artiesten er graag optreden en vanwege het feit dat er veel aandacht voor de muziek is bij het publiek.

Organisatiestructuur

De Stichting heeft een betrokken bestuur en kan rekenen op (ongeveer tien) vrijwilligers voor activiteiten op het gebied van programmering, abonnementen en kaartverkoop, PR, logistiek en administratie. Daarnaast faciliteert de gemeente het Muzenforum door de burgerzaal ter beschikking te stellen.

Financiële structuur

Het merendeel van de inkomsten van de stichting is afkomstig uit kaartverkoop. Daarnaast weet het Muzenforum zich sinds enkele jaren ondersteund door enkele sponsors. Dankzij die bijdrage kan het niveau van de programmering worden gehandhaafd. Daarnaast hebben zij een aantal fondsen bereid gevonden het programma financieel te ondersteunen. De stichting krijgt nauwelijks subsidie van de gemeente, al stelt zij wel de ruimte beschikbaar. Ten slotte is er ook een Stichting Vereniging van Vrienden van Muzenforum. Deze is ook een belangrijke bron van steun.

Samenwerkingsverbanden

Van structurele samenwerkingsverbanden is geen sprake, al is er wel op projectbasis succesvol samengewerkt met de gemeentelijke muziekschool Jaap Prinssen. Met Achter de Zuilen zijn ook contacten. De programmeur stemt het programma zoveel mogelijk af met andere partijen in de regio om overlap te voorkomen in de programmering.

Ons Bloemendaal

De Stichting Ons Bloemendaal zet zich sinds 1977 in voor het behoud van het erfgoed van historie, cultuur en natuur in Aerdenhout, Bloemendaal Dorp, Overveen en Vogelenzang. Voor ruim 1.400 leden brengt de stichting vier maal per jaar een tijdschrift uit. In 2006 werden de thema's oude panden, muziek, feest en herinneringen behandeld. Daarnaast organiseert Ons Bloemendaal lezingen, tentoonstellingen en excursies. Verder zijn zij betrokken bij Monumentenzorg en Open Monumentendag.

Overige organisaties

Er zijn naast de hierboven beschreven organisaties nog diverse andere organisaties en initiatieven die deel uitmaken van het kunst- en cultuurweb van de gemeente Bloemendaal en dat mede vormen. Een volledige opsomming is onmogelijk, wij noemen hier:

- Event Collection
- Boekhandel Bloemendaal
- Poppentheater de Zilveren Maan

Bijlage 4 Concretisering cultuur- en erfgoededucatie

Cultuureducatie

Om een kwalitatief beter programma voor cultuureducatie in het basisonderwijs mogelijk te maken, zijn vier maatregelen denkbaar.

- 1 De eerste is dat er capaciteit moet komen om dat programma uit te werken en uit te voeren.

Het netwerkoverleg zou een impuls kunnen krijgen door een bedrag op jaarbasis te reserveren (circa 1.000 euro) voor deskundigheidsbevordering in de vorm van een terugkerende werkconferentie of speeddate. Een dergelijke bijeenkomst heeft tot doel de lokale en regionale vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Dit geeft bijvoorbeeld ook de mogelijkheid om met een groep betrokken leerkrachten een proefvoorstelling van een theatergroep te bezoeken en te praten over de betekenis van een dergelijk theaterstuk. Dit kan ook worden gedaan in samenwerking met omliggende gemeenten als Bennebroek en Heemstede. Kreator zou de taak op zich kunnen nemen om de groep bij elkaar te brengen; de scholen zijn uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor het vormgeven van het profiel. Het is eveneens mogelijk om aan te haken bij de gemeente Haarlem, waar jaarlijks een bijeenkomst plaatsvindt voor de scholen in het voortgezet onderwijs.

Er is nu in Haarlem één keer per jaar een presentatie/informatiemarkt voor docenten en aanbieders van kunst en cultuur. In de toekomst zou de gemeente eens per jaar/twee jaar een Uitmarkt / Rondje cultuur / Contactdag kunnen organiseren, een plek waar onderwijs, Bloemendaalse kunstenaars en bij kunst betrokken instellingen elkaar ontmoeten, zien en spreken. Voor deze bijeenkomst worden lokale en regionale instellingen uitgenodigd. Zodoende wordt het voor de scholen duidelijk welke onderdelen zijn in het cultuurplan kunnen gaan uitwerken met welke plaatselijke kunstenaars, andere scholen etc. Dit moet dan op een tijdstip aan het begin of aan het eind van een schooljaar plaatsvinden, zodat er genoeg tijd is om met de opgedane kennis en contacten daadwerkelijk kunstprojecten te gaan organiseren.

Verder is ook voorstelbaar dat het netwerk van basisscholen uit haar midden een van de ICC's kiest die als 'trekker' fungeert bij het maken van een educatief programma en organisatie van de samenwerking. Voor de uitvoering in elke school zijn slechts zeer beperkt uren beschikbaar. Het komt er nu feitelijk op neer dat de leerkrachten dit goeddeels in eigen tijd doen. De gemeente zou met een kleine bijdrage per school het aantal ICC uren wat kunnen verhogen.

- 2 De tweede maatregel is het beschikbaar stellen van een hoger bedrag per leerling, zodat er meer cultuureducatieve activiteiten door de scholen gefinancierd kunnen worden. Voorlopig draagt de gemeente Bloemendaal vijf euro per leerling bij aan cultuureducatie via het kunstmenu. De wensen van de scholen zijn hier echter nog niet mee vervuld. Als scholen willen innoveren, moet de gemeente meer geld beschikbaar stellen. Vooral omdat de gemeente zich wil profileren als cultuurminnend. Wij schetsen twee scenario's.
  - In het eerste scenario verhoogt de gemeente het bedrag per leerling naar 7,50 euro. De scholen dragen 3 euro bij. Hiermee wordt het mogelijk het kunstmenu uit te breiden en voor alle groepen eenmaal per jaar activiteiten te organiseren.
  - In het tweede scenario kan meer en dragen de scholen 3 euro bij en

de gemeente 10 euro. Met dit budget worden nieuwe duurzame samenwerkingsverbanden en projecten mogelijk. De scholen geven te kennen dat dit laatste scenario waarschijnlijk organisatorisch mogelijk is vanaf 2009.

- 3 De derde maatregel is de mogelijkheid om jaarlijks een projectbudget beschikbaar te stellen en dat te gebruiken om cultuureducatie elk jaar rond een bepaald thema in te vullen. Een voorbeeld is het opstellen van een actuele beeldenroute voor leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs. In samenwerking met een lokale instelling kan dit worden opgezet als er een jaarlijks budget beschikbaar is van plusminus € 10.000 waar ook andere projecten mee kunnen worden gesubsidieerd.
- 4 De vierde maatregel is het sluiten van een overeenkomst met lokale instellingen. Dit betekent dat de gemeente afsprekt, met die instellingen waar zij een subsidierelatie mee heeft, tegen een gereduceerd tarief de mogelijkheid voor scholen te creëren om kennis te maken. Daarmee kan bijvoorbeeld een musicus in de klas mogelijk worden gemaakt; scholen kunnen dit niet zelf opbrengen.

Erfgoededucatie

Afhankelijk van de ambities kan dit op verschillende manieren worden ingevuld. Het gaat er dan voornamelijk om die personen te vinden die met compassie willen werken aan een dergelijk project. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland ondersteunt instellingen en overheden om het culturele erfgoed van de provincie te behouden en toegankelijk te maken. Met de aanwezige deskundigheid ontwikkelen zij producten, diensten en activiteiten die de samenhang en zichtbaarheid van het erfgoed vergroten. Voor de komende periode denken we aan de volgende stappen:

- Culturele routes en beeldenroutes zijn er al, maar deze kunnen verder worden ontwikkeld en voor een breder publiek toegankelijk gemaakt worden.
- Plannen maken met in ieder geval Ons Bloemendaal (veel denkpotentieel), de bibliotheek (digitale ontsluiting), Noord-Hollands Archief (expertise), Cultureel Erfgoed Noord-Holland (expertise) en gemeente. Op facilitair niveau zou de gemeente de voortgang van een dergelijk netwerk kunnen monitoren en initiatieven ondersteunen.
- Wanneer plannen worden gemaakt, moet ook duidelijkheid worden wat de ambities zijn en wat je wilt aanpakken. Daarom denken wij dat het goed is te zoeken naar een ankerpunt binnen de gemeente, scholen, instellingen of het steunpunt. Stel een persoon aan binnen de gemeente die bereid is vorm te geven aan de samenwerking. Grote gemeenten werken vaak met cultuurverkenner. Het is vooral van belang dat initiatieven breed worden gedragen.

Bij de tweede maatregel gaat het erom de huidige lokale kennis om te zetten naar materiaal voor het onderwijs. Dit borduurt voort op het ontsluiten van het verhaal van Bloemendaal, maar spitst zich toe op de scholen. We denken dan aan de volgende stappen:

- Er kunnen door de genoemde instellingen leskisten worden ontwikkeld voor het onderwijs, maar ook fiets- en wandelroutes, een Tomtomroute per fiets, een erfgoedfestival van een week, aansluitend bij de open monumenten dag met daaraan vast een educatieve week voor de scholen, boekjes etc. Er is provinciale ondersteuning beschikbaar en de uitvoering is gemakkelijk te realiseren (zie ook onderstaand kader).

- Een mogelijkheid om financiën te verwerven is door middel van een subsidie van de gemeente of via het Actieplan cultuurbereik. Op 1 februari 2008 is de laatste termijn voor het indienen van subsidieaanvragen⁸.

Geschiedenis om de hoek – Vereniging Oud Heemstede en Bennebroek ontwikkelt project erfgoededucatie op verzoek van scholen

De kinderen van groep 6 van de basisscholen in Heemstede leren in het project 'Wonen, werken en winkelen' een nieuwe manier bekijken. Ze leren zich afvragen: "Waarom ligt hier een weg? Wat is er nog te zien dat de moeite waard is? Wat is er veranderd en wat vind je daarvan?"

Het onderwijsproject is ontwikkeld door Vereniging Oud Heemstede en Bennebroek (VOHB). Dat gebeurde in nauwe samenwerking met een aantal Heemstedse scholen. Vaak bieden erfgoedinstellingen zoals historische verenigingen, archieven of musea eigen projecten aan, die scholen al of niet kunnen afnemen. In dit geval ging het precies andersom en ging de VOHB aan de slag op verzoek van de directeuren van de Jacobaschool en De Ark. Deze scholen hebben een grote invloed gehad op de inhoud van het project. Zij hebben verteld waar behoefte aan was, hebben met de kinderen 'proefgelopen' op de Binnenweg en het materiaal van kritisch commentaar voorzien. Het resultaat is een degelijk, maar niet stoffig lesproject. Deze nauwe samenwerking met scholen wordt gestimuleerd door de landelijke en provinciale overheid en de VOHB werd hierin dan ook ondersteund door Museaal en Historisch Perspectief Noord-Holland. Het project en de manier waarop het ontstaan is kan hiermee een voorbeeld zijn voor andere scholen in de regio.

De VOHB is momenteel bezig met de ontwikkeling van projecten voor groep 7 en groep 8.

Noot 8 Indien een goed voorstel wordt geschreven, is het mogelijk om een subsidie te krijgen van circa € 40.000. Mei 2008 kan hier uitsluitstel over worden gegeven. Scholen moeten dan wel tijd beschikbaar stellen. Vanaf 2009 is nog onduidelijk of dit binnen de mogelijkheden bij de provincie ligt. Cultureel Erfgoed Noord-Holland helpt bij de aanvraag. Zij luisteren naar de scholen en kunnen de wens omzetten in een aanvraag.

Bijlage 5 Persberichten Bloemendaals Weekblad

Donderdag 7 juni 2007

Cultuur in Bloemendaal, ook uw zaak?

Dit voorjaar wil het gemeentebestuur van Bloemendaal een koers uitzetten voor het kunst- en cultuurbeleid. Met veel plezier nodigen wij u daarom uit met ons te discussiëren over de kunst en cultuur in onze gemeente. U bent welkom op dinsdag 19 juni 2007 in de burgerzaal van het gemeentehuis, Bloemendaalseweg 158, Overveen. De avond start om 19.15 uur.

Cultuurhistorie basis voor de toekomst

De rijke cultuurhistorie van Bloemendaal is het uitgangspunt voor het cultuurbeleid van de toekomst. Natuurlijk kijken we ook naar de culturele activiteiten en voorzieningen die Bloemendaal al heeft. Daarbij moet u denken aan voorzieningen als de Gemeentelijke Muziekschool, Openluchttheater Cappera en Bibliotheek Duinrand en activiteiten op het gebied van beeldende kunst in Achter de Zuilen en de Bloemendaalse Kunst Kring. Ook de scholen organiseren veel activiteiten.

Stappen

De volgende stappen zijn inmiddels gezet:

- Gesprek tussen raadsleden en schaduwraadsleden (Commissie Samenleving) en de burgemeester op 7 mei 2007.
Uitkomst: er is veel waardering voor de activiteiten binnen de gemeente op het gebied van de kunst en cultuur; de toegankelijkheid van culturele activiteiten kan beter; ook activiteiten organiseren op de landgoederen; meer (atelier) ruimte voor minder gevestigde kunstenaars; opvallend vonden de deelnemers dat zij op veel activiteiten (nog) geen zicht hebben.
- Bijeenkomst in de Hartenlustschool op 15 mei met beeldend kunstenaars en deskundigen op het gebied van erfgoed en landschap.
Uitkomst: een scala van ideeën kwam in de discussies aan de orde, ook hier werd de roep om meer (atelier) ruimte veel gehoord. Daarnaast vroeg men aandacht voor het Bloemendaalse landschap en cultuureducatie op de scholen.
- Bijeenkomst in de Gemeentelijke Muziekschool op 30 mei met podiumkunstenaars, scholen en de bibliotheek.
Uitkomst: er gebeurt al veel maar de gemeente zou meer geld kunnen bijdragen. Een cultureel centrum, samenwerking tussen instellingen en een subsidiepotje voor initiatieven moeten in de cultuurnota aandacht krijgen.

Is kunst en cultuur uw passie? Komt u dan op 19 juni naar het gemeentehuis. Wij horen graag wat ú wilt en wat ú vindt van de ideeën.

Donderdag 14 juni

Dit voorjaar wil het gemeentebestuur van Bloemendaal een koers uitzetten voor het kunst- en cultuurbeleid. Met veel plezier nodigen wij u daarom uit met ons te discussiëren over de kunst en cultuur in onze gemeente. U bent welkom op dinsdag 19 juni 2007 in de burgerzaal van het gemeentehuis,

Bloemendaalseweg 158, Overveen. De avond start om 19.15 uur.

Doel van dit cultuurdebat is samen met betrokkenen en inwoners uit Bloemendaal te komen tot concrete actiepunten op basis van vier thema's (zie hieronder). De keuze voor deze vier thema's is gebaseerd op de uitkomsten van de groeps gesprekken en interviews in de maand mei. Daarnaast is er natuurlijk ook ruimte voor discussie over kunst- en cultuurzaken die u na aan het hart liggen maar die niet binnen de gekozen thema's aan de orde komen.

1. Broedplaats / werk- / presentatieplek

In Bloemendaal is niet voldoende ruimte waarin kunstenaars kunnen werken en exposeren. Er bestaat behoefte aan een plek voor onder meer educatieve activiteiten, voor presentaties van amateurkunst en debat- en schrijversavonden. Heel specifiek komt de wens voor een oefenruimte voor jongeren (voor beoefenen van popmuziek) naar voren.

Hiervoor zijn in Bloemendaal zeker locaties te vinden. Genoemd zijn de burgerzaal van het gemeentehuis, de presentatieruimte van de muziekschool en de nieuw te bouwen aula van Kennemerlyceum. Ook de aankoop van een pand door de gemeente bij het station van Overveen is een optie.

De vraag aan u is: aan welke concrete activiteiten is behoefte? Welke plek past het beste bij die activiteiten?

2. Kunsteducatie in relatie tot samenwerking met lokale instellingen.

Kunsteducatie is een van de prioriteiten in het collegeprogramma van de gemeente Bloemendaal. Zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs worden al de nodige educatieve activiteiten ontplooid. Een constatering uit de sessies is dat de gemeente Bloemendaal op dit moment te weinig subsidie geeft aan kunsteducatie.

Vragen die passen binnen dit thema: hoe vullen we kunsteducatie in Bloemendaal in met meer elan? Wat is dan de rol van de scholen en de culturele instellingen in de regio? Wat kan stichting Kreater hierin betekenen?

3. Cultureel erfgoed

In de sessie over erfgoed en landschap werd uitgebreid gewezen op de kwaliteiten die Bloemendaal en regio in dit opzicht te bieden hebben. De volgende vragen komen hier aan de orde: Hoe vertel je 'het verhaal van Bloemendaal' vanuit het perspectief van landschap en erfgoed? Hoe krijgt dit verhaal een plek in basis- en voortgezet onderwijs? Hoe kunnen we dit realiseren in samenwerking met verschillende organisaties?

4. Cultuurparticipatie

Op dit moment vinden in Bloemendaal, in verenigingsverband of culturele kring, veel activiteiten plaats voor specifieke groepen van inwoners. Maar er is ook behoefte aan culturele activiteiten, toegankelijk voor alle Bloemendalers om met elkaar van kunst en cultuur te genieten en elkaar te ontmoeten. Een belangrijke vraag in dit verband is:

Welke projecten moet de gemeente ondersteunen om de toegankelijkheid van culturele activiteiten te bevorderen?

Is kunst en cultuur uw passie? Komt u dan op 19 juni naar het gemeentehuis. Wij horen graag wat u wilt en wat u vindt van onze ideeën. Burgemeester De Gelder heet u graag welkom.